

De kwetsbare positie van de gezinshuisouder

Uitkomsten enquête 2026

Platform Gezinshuizen

Auteurs
Datum
Versie

Jeannette Vletter, Aaron van Venrooij, Roel de Boer
9 juli 2026
Definitief

Inhoud

Inleiding.....	2
1. Vitaliteit.....	3
2. Financiën	6
3. Kerngezin.....	9
4. Gezinshuiskinderen	13
5. Samenwerking.....	16
6. Publieke opinie	23
Eindconclusie.....	25
Bronnenlijst	26

Inleiding

De kwetsbare positie van gezinshuisouders is een terugkerend onderwerp binnen de gezinshuizen community. Daarom hebben wij op 14 februari 2026 alle leden van de groepsapp *Gezinshuizen Contact* — ruim 475 leden — uitgenodigd om een enquête over dit onderwerp in te vullen.

Het doel van deze enquête was om gezamenlijk een eerste stap te zetten in het zichtbaar maken van de kwetsbaarheden in de positie van gezinshuisouders. Door deze signalen te verzamelen, willen we het bewustzijn vergroten en van daaruit werken aan het versterken van deze positie.

Wij bedanken iedereen hartelijk voor de input en betrokkenheid. De enquête is 187 keer volledig ingevuld. Daarnaast is 421 keer gebruikgemaakt van de mogelijkheid om feedback of een toelichting te geven op specifieke onderdelen. Samen heeft dit een schat aan informatie opgeleverd, waarop verder kan worden voortgebouwd. In de reacties komen de diversiteit, veerkracht en gedrevenheid van gezinshuisouders opnieuw sterk naar voren.

In dit document delen wij de resultaten van de enquête. Per onderdeel geven we de uitkomsten van de vragen weer, gevolgd door een samenvatting van de opmerkingen en een deelconclusie. Tot slot bespreken we in de eindconclusie de belangrijkste signalen die uit de enquête naar voren zijn gekomen.

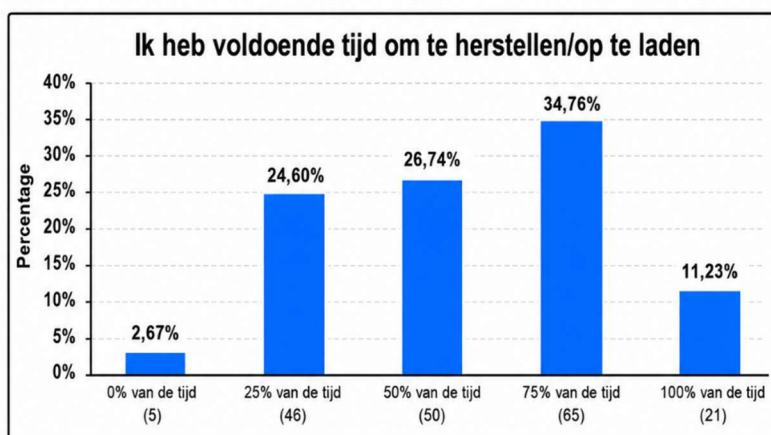
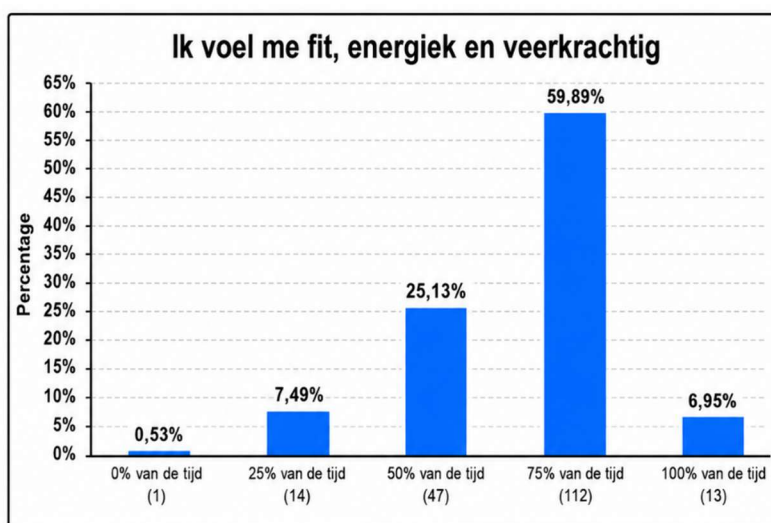
1.1 Uitkomsten Vitaliteit

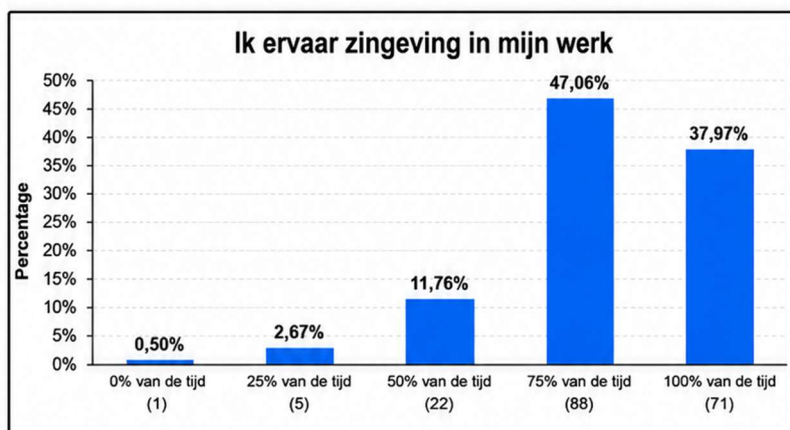
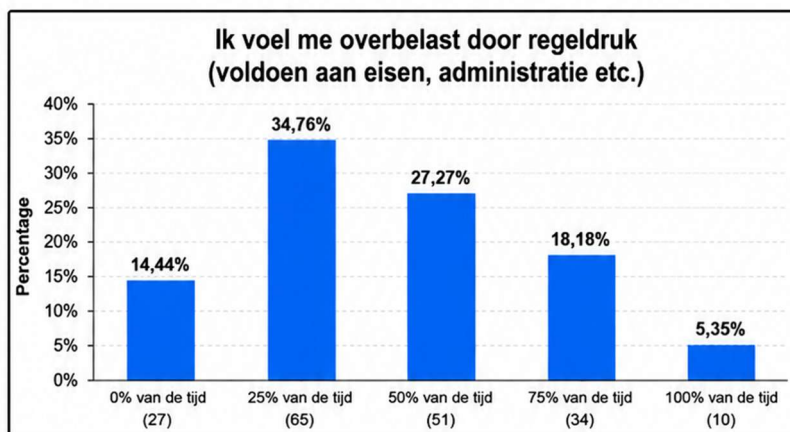
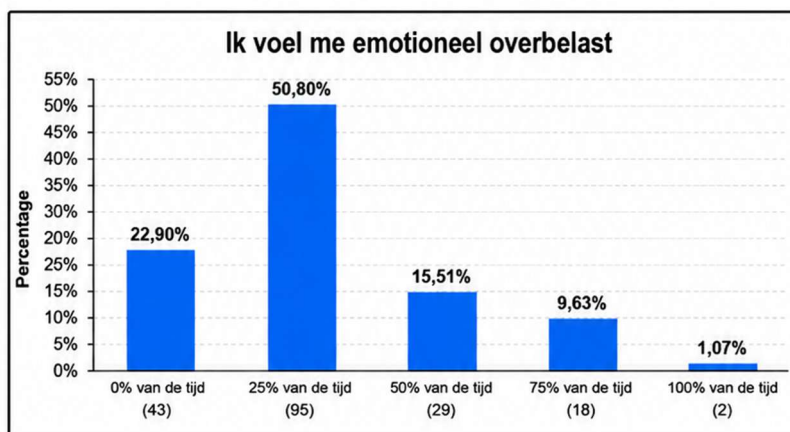
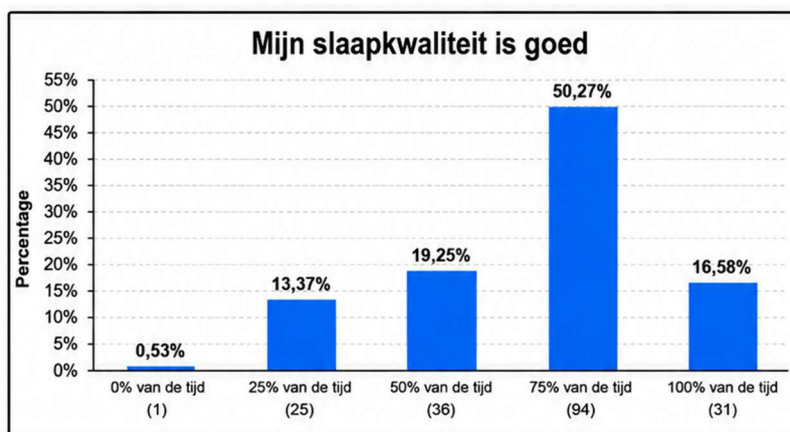
Gezinshuisouder zijn is een intensief beroep, waarbij je zelf je belangrijkste instrument bent. Vitaliteit is daarbij essentieel, zowel mentaal als fysiek.

Meer dan de helft van de deelnemende gezinshuisouders geeft aan zich het grootste deel van de tijd fit, energiek en veerkrachtig te voelen. Tegelijkertijd geeft ook meer dan de helft aan slechts de helft van de tijd, of minder, voldoende ruimte te hebben om op te laden.

Gevoelens van emotionele overbelasting komen bij meer dan driekwart van de deelnemers in meer of mindere mate voor. Ook de mate waarin overbelasting door regeldruk wordt ervaren, verschilt sterk per gezinshuisouder.

Tegelijkertijd ervaren de meeste gezinshuisouders het grootste deel van de tijd zingeving in hun werk. Dit is een belangrijke factor voor mentale weerbaarheid.

1.2 Opmerkingen Vitaliteit

In de opmerkingen wordt aangegeven, dat het moeilijk kan zijn om als gezinshuisouder tijd vrij te maken voor jezelf. Er wordt benoemd dat dit met verschillende factoren te maken kan hebben. Een van de dingen die hier naar voren komt is het lage aanbod van respijtzorg/logeeropvang. Het is voor een kind in een gezinshuis niet altijd mogelijk om binnen het eigen netwerk te logeren of een dag (deel) te verblijven. Het netwerk van de gezinshuisouder voldoet niet altijd aan de eisen die gesteld worden. Passende opvang, die wel beschikbaar is, wordt vaak als duur ervaren.

In de opmerkingen werd veelvuldig aangegeven hoe aan vitaliteit wordt gewerkt. Hieruit kwam naar voren, dat vrije momenten nodig zijn om weer voldoende op te laden. Dit wordt vormgegeven door vaste momenten voor sport, ontspanning, tijd met het kerngezin en nevenactiviteiten te plannen. Dit is mogelijk door bijvoorbeeld 1 weekend in de maand de kinderen door anderen op te laten vangen.

Tenslotte wordt in de opmerkingen benoemd, dat de draagkracht groter is, wanneer het beschikbaar zijn voor de kinderen kan worden afgewisseld met een partner.

1.3 Conclusie Vitaliteit

Vitaliteit en voldoende tijd vrij maken om op te laden, blijft een uitdaging. Aandachtspunt daarbij is het creëren van voldoende respijtzorg/logeeropvang. De logeeropvang die beschikbaar is, is vaak duur. Hier dient in de etmaal tarifiering rekening mee gehouden te worden. Het met een partner kunnen afwisselen wordt als ondersteunende factor genoemd.

Een grote drijvende factor lijkt de zingeving te zijn. Dit wordt door de meeste gezinshuisouders het grootste gedeelte van de tijd ervaren.

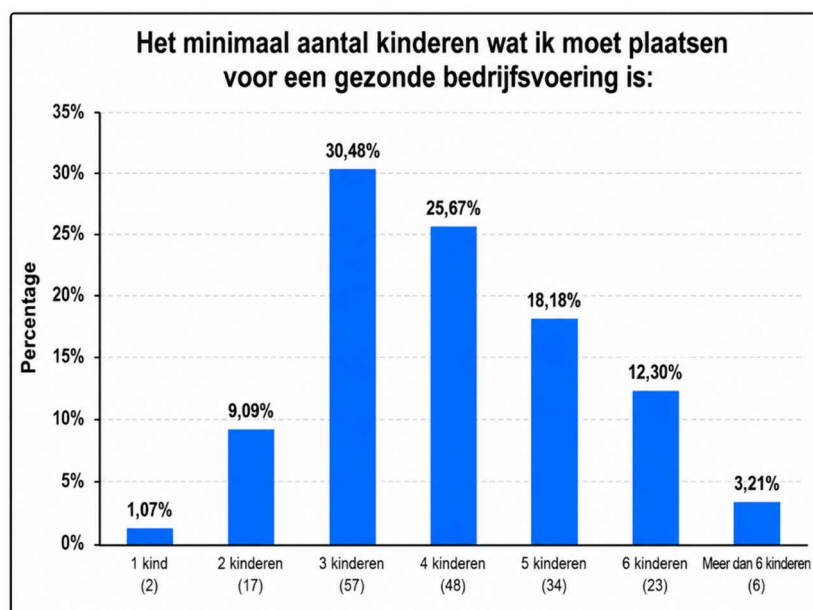
2.1 Uitkomsten financiën

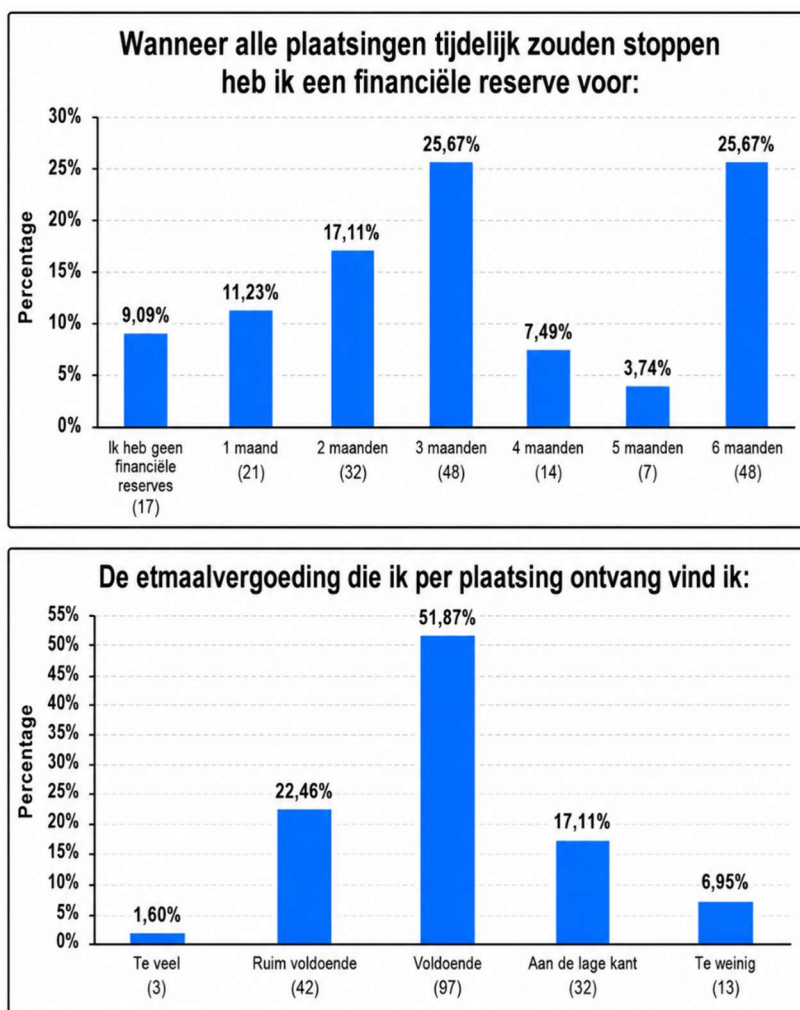
Met uitzondering van gezinshuizen in loondienst is een gezinshuis ook een onderneming. Om de continuïteit te kunnen waarborgen, is het belangrijk dat deze onderneming financieel gezond is.

Hoewel plaatsingen niet financieel gedreven horen te zijn, is de realiteit dat er een minimaal aantal plaatsingen nodig is om het gezinshuis te kunnen bekostigen. Bij ruim de helft van de deelnemende gezinshuizen ligt dit minimum op drie tot vier plaatsingen. Bij ruim 30% gaat het om vijf tot zes plaatsingen. Een klein percentage geeft aan meer dan zes kinderen te moeten plaatsen om financieel rond te komen.

Idealiter beschikt een gezinshuis over voldoende reserves om vaste bedrijfskosten te kunnen dekken wanneer er tijdelijk geen plaatsingen zijn. Ruim 30% van de respondenten geeft aan dit drie tot vier maanden te kunnen opvangen. Ongeveer een kwart heeft reserves voor zes maanden. Ruim een derde heeft minder dan drie maanden financiële reserves; binnen deze groep geeft 9% aan helemaal geen reserves te hebben.

De mate van tevredenheid over de hoogte van de etmaalvergoeding loopt uiteen. Ruim de helft van de respondenten vindt deze vergoeding voldoende. Ruim 23% beoordeelt de vergoeding als aan de lage kant tot te laag. Ruim 22% vindt de etmaalvergoeding ruim voldoende, en een klein percentage vindt deze zelfs te hoog.

2.2 Opmerkingen financiën

Wat opvalt uit de opmerkingen is, dat de mate van tevredenheid m.b.t. financiën sterk uiteen loopt. De verschillen in tevredenheid gaan over factoren als; verschillen in etmaalvergoeding per regio, verschillen in afdrachtspercentages van de etmaalvergoeding aan de hoofdaannemer en verschillen in kosten die voor een gezinshuiskind gemaakt worden.

Een aantal keer word er gesteld dat de dagvergoeding niet in verhouding staat met de 24/7 verantwoordelijkheid die de gezinshuisouder draagt voor de gezinshuiskinderen. Uit de opmerkingen kwam naar voren, dat het runnen van een gezinshuis financiële risico's met zich mee brengt. Zo kan de zorgzwaarte van gezinshuiskinderen dermate zwaar zijn, dat er bijvoorbeeld niet meer dan twee kinderen in het gezinshuis geplaatst kunnen worden. Ook wordt aangegeven, dat om verschillende redenen een plaatsing beëindigd kan worden. Hier kan niet altijd van te voren rekening mee worden gehouden.

Sommige gezinshuisouders laten weten, dat hun partner een andere baan heeft om financiële tegenslagen op te kunnen vangen.

2.3 Conclusie financiën

Uit de reacties blijkt dat het runnen van een gezinshuis duidelijke financiële risico's met zich meebrengt:

- De inkomsten zijn niet altijd voorspelbaar, terwijl de verantwoordelijkheden en vaste kosten structureel hoog kunnen zijn.
- De hoogte van de etmaalvergoeding verschilt sterk per regio.
- De afdrachtspercentages die gezinshuizen betalen aan hoofdaannemers of zorgaanbieders lopen sterk uiteen. In de praktijk zien we percentages van 5% tot en met 45%. Dit heeft directe invloed op de financiële ruimte van gezinshuizen.
- Plaatsingen kunnen onverwacht worden beëindigd, zonder dat altijd voldoende rekening wordt gehouden met het feit dat een gezinshuis ook een onderneming is met vaste lasten. De mate waarin gezinshuizen financiële reserves hebben om zulke schommelingen op te vangen, verschilt sterk.
- De kosten per gezinshuiskind kunnen sterk uiteenlopen. Bij een hoge zorgzwaarte kan niet altijd het beoogde aantal kinderen worden geplaatst, terwijl de kosten en beschikbaarheid van het gezinshuis wel blijven doorlopen.
- Overstappen naar een andere zorgaanbieder kan worden bemoeilijkt wanneer de hoofdaannemer weigert kinderen over te dragen aan een andere aanbieder. Vertrekken bij de hoofdaannemer zou dan kunnen betekenen dat kinderen onnodig moeten worden overgeplaatst naar een ander gezinshuis. Daarmee worden gezinshuisouders voor een moreel dilemma geplaatst en komt de continuïteit voor de geplaatste kinderen onder druk te staan.

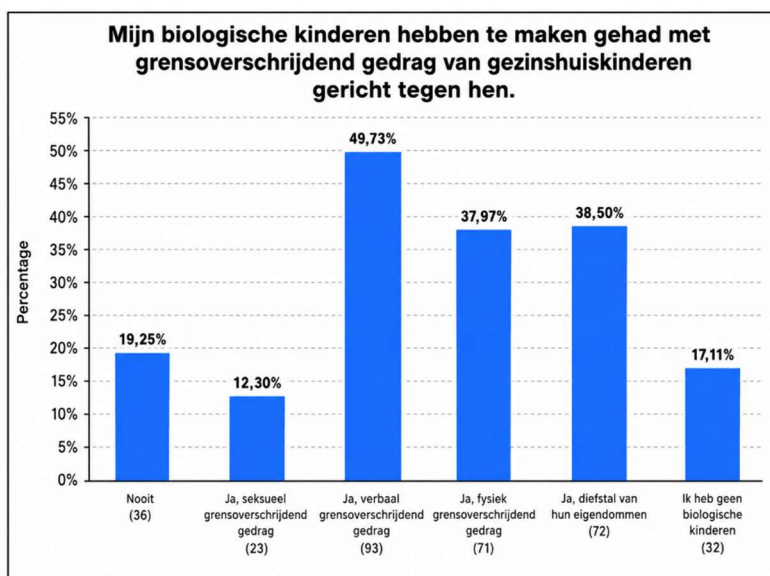
3.1 Uitkomsten Kerngezin

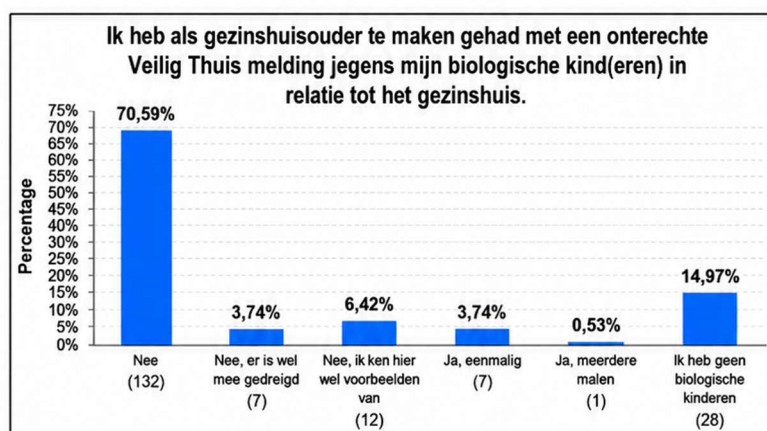
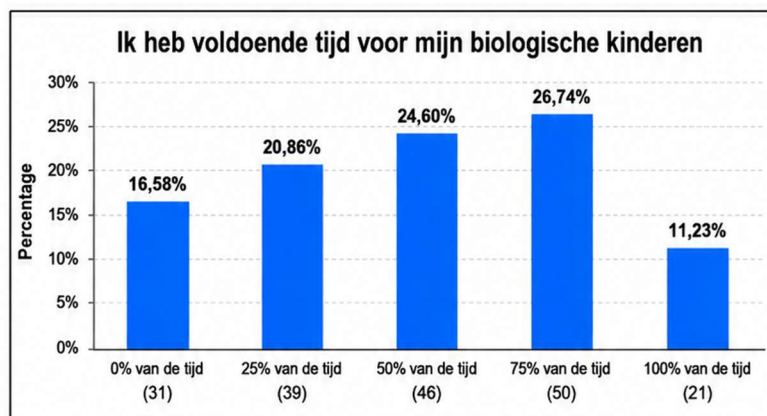
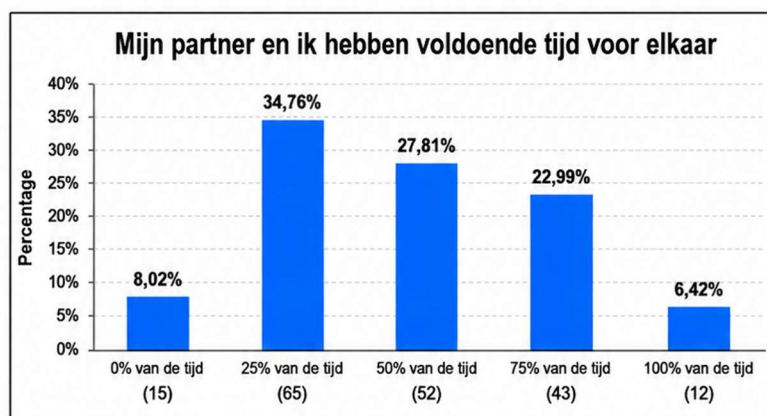
In een gezinshuis zijn privé en werk met elkaar verweven. Dit betekent, dat de biologische kinderen van gezinshuisouders samenleven met kinderen/jeugdigen met vaak complexe problematiek. De kans dat ze te maken krijgen met grensoverschrijdend gedrag van gezinshuiskinderen jegens hen blijkt groot. Slechts een klein deel van de deelnemende gezinshuisouders geeft aan, dat hun kinderen hier nooit mee te maken hebben gehad. Van het grootste gedeelte van de deelnemers met biologische kinderen, hadden de biologische kinderen van gezinshuisouders te maken met seksueel, verbaal, en/of fysiek grensoverschrijdend gedrag en/of diefstal van hun eigendommen.

Daarnaast komt het voor, dat er een onterechte Veilig Thuis melding wordt gedaan jegens de biologische kinderen van gezinshuisouders of daarmee wordt bedreigd. Hoewel ruim 70% aangeeft hier nooit mee te maken te hebben gehad, heeft ruim 4% dit aan den lijve ondervonden, geeft ruim 3% aan, dat hiermee is bedreigd en kent ruim 6 % hier voorbeelden van.

Ondanks alle uitdagingen waar biologische kinderen van gezinshuisouders mee te maken krijgen, geeft het grootste gedeelte, van de deelnemers aan de enquête aan, dat hun biologische kinderen geen professionele begeleiding krijgen bij het omgaan met het gezinshuis leven.

De mate waarin wordt ervaren tijd te hebben voor de eigen kinderen loopt uiteen van nooit tot altijd en daartussenin. Waarbij het grootste gedeelte aangeeft maar de helft van de tijd of minder, voldoende tijd voor de eigen kinderen te hebben. Dit percentage ligt nog hoger m.b.t. de eigen partner. Een klein gedeelte van de deelnemende gezinshuisouders geeft aan het grootste gedeelte van de tijd/altijd, voldoende tijd te hebben voor elkaar. Desondanks zorgt het gezinshuisleven bij de meesten, het grootste gedeelte van de tijd, niet voor spanningen in de relatie. Hetzelfde geldt voor de relatie met de eigen, biologische kinderen.

3.2 Opmerkingen Kerngezin

Uit de opmerkingen komt naar voren, dat er zowel positieve als negatieve effecten op biologische kinderen worden ervaren. Er wordt aan de ene kant gesteld, dat biologische kinderen veel leren door op te groeien in een gezinshuis en zich hier door ontwikkelen tot “sterke” jeugdigen. Maar aan de andere kant wordt aangegeven dat biologische kinderen vaak moeten inleveren op tijd en aandacht, wanneer een plaatsing veel problematiek met zich mee brengt.

Er wordt benoemd, dat er behoefte is aan meer initiatieven om biologische kinderen en het kerngezin te ondersteunen. Uit meerdere opmerkingen blijkt, dat biologische kinderen verschillende vormen van hulp nodig hebben gehad ten gevolge van het gezinshuisleven.

Een aantal mensen geeft aan, dat ze het runnen van een gezinshuis niet zouden combineren met biologische kinderen. Ze zijn van mening, dat onderzocht zou moeten worden welke effecten het opgroeien in een gezinshuis heeft op de biologische kinderen van gezinshuisouders.

In andere opmerkingen benoemen gezinshuisouders, geen onderscheid te maken tussen biologische kinderen en gezinshuiskinderen.

In de opmerkingen over het combineren van het gezinshuis met biologische kinderen wordt aangegeven op verschillende manieren met hen rekening te houden: De biologische kinderen meenemen in de matching van plaatsingen. Vooraf momenten plannen waarop tijd doorgebracht wordt met biologische kinderen. Alleen kinderen plaatsen, die jonger zijn dan hun biologische kinderen. Tenslotte wordt een stabiel kerngezin gezien als de basis van kwalitatief goede gezinszorg.

3.3 Conclusie kerngezin

Eigen kinderen van gezinshuisouders leven dagelijks samen met kinderen en jongeren die vaak complexe problematiek met zich meebrengen. Die realiteit heeft directe gevolgen voor hun veiligheid, ontwikkeling en welzijn.

Uit de ervaringen van deelnemende gezinshuisouders blijkt dat de kans groot is dat eigen kinderen te maken krijgen met grensoverschrijdend gedrag van gezinshuiskinderen. Slechts een klein deel geeft aan dat hun kinderen dit nooit hebben meegemaakt. Bij de overige deelnemers was sprake van seksueel, verbaal en/of fysiek grensoverschrijdend gedrag, en/of diefstal van eigendommen.

Daarbij komt dat eigen kinderen vaak moeten inleveren op tijd en aandacht van hun ouders. Het grootste deel van de eigen kinderen krijgt geen professionele begeleiding bij het omgaan met het gezinshuisleven.

Om duidelijke veldnormen vast te stellen voor de snelgroeiende sector van gezinshuizen, zijn in mei 2019 de landelijke kwaliteitscriteria gezinshuizen opgesteld. In deze criteria wordt onder andere gesproken over de positie van eigen kinderen van gezinshuisouders:

“Voor de eigen kinderen van gezinshuisouders kan het leuk en leerzaam zijn om onderdeel uit te maken van een gezinshuis, maar soms is het ook lastig door problematiek of gedrag van de andere kinderen in het gezin. Eigen kinderen hebben niet gekozen om op te groeien in een gezinshuis en dienen hier dan ook geen nadelen van te ondervinden. Daarom is het ook belangrijk om tijd met alleen de eigen kinderen door te brengen. Dit is voor gezinshuisouders en de eigen kinderen belangrijk om deze manier van leven – waarin werk en privé zo met elkaar vervlochten zijn – vol te kunnen houden, en is daardoor ook in het belang van de in het gezinshuis geplaatste kinderen. Gezinshuisouders (en de professionals om hen heen) hebben oog voor de wensen en behoeften van hun eigen kinderen en bespreken af en toe ook met hen of ze er nog achter staan dat ze met elkaar een gezinshuis zijn. Een gezinshuisouder kan begrip vragen van eigen kinderen bij grensoverschrijdend gedrag richting hen, maar praat het niet goed.”

Citaat: Kernteam Kwaliteitscriteria Gezinshuizen. (2019). Kwaliteitscriteria Gezinshuizen, p. 26¹

Hoewel in de kwaliteitscriteria wordt gesteld dat eigen kinderen geen nadelen mogen ondervinden van het gezinshuisleven, wordt dit uitgangspunt niet concreet uitgewerkt. Uit de praktijk blijkt bovendien dat eigen kinderen wél nadelen kunnen ondervinden. Ook wordt benoemd dat professionals rondom het gezinshuis oog moeten hebben voor de wensen en behoeften van eigen kinderen, maar blijft onduidelijk wat hierin concreet van deze professionals mag worden verwacht.

In de formulering van de kwaliteitscriteria wordt vooral geredeneerd vanuit het perspectief van het gezinshuiskind. Zo wordt gesteld dat het voor eigen kinderen “leuk en leerzaam” kan zijn om onderdeel uit te maken van een gezinshuis. Feitelijk ligt dit anders: het gezinshuiskind wordt onderdeel van een gezin waarin de eigen kinderen al leven. Het welzijn van eigen kinderen lijkt daardoor onvoldoende als zelfstandig belang te worden erkend. Zo wordt tijd alleen met de eigen kinderen vooral gekoppeld aan het kunnen volhouden van deze manier van leven en aan het belang van de geplaatste kinderen. Daarmee wordt het welzijn van eigen kinderen mede ondergeschikt gemaakt aan de continuïteit van het gezinshuis en het belang van de gezinshuiskinderen.

Het welzijn, de veiligheid en de ontwikkeling van eigen kinderen zouden echter een doel op zich moeten zijn. Eigen kinderen mogen niet worden gezien als middel binnen het leerproces van gezinshuiskinderen. Ook mogen zij niet worden ingezet als “positief voorbeeld” of worden gevraagd begrip op te brengen voor grensoverschrijdend gedrag van gezinshuiskinderen.

Het is aan gezinshuiskinderen om te leren dat bepaald gedrag binnen een gezin niet normaal is en niet wordt geaccepteerd. Het is aan gezinshuisouders, en aan de professionals om hen heen, om ervoor te zorgen dat eigen kinderen geen nadelen ondervinden van het gezinshuisleven en om actief in te grijpen wanneer dit wel gebeurt.

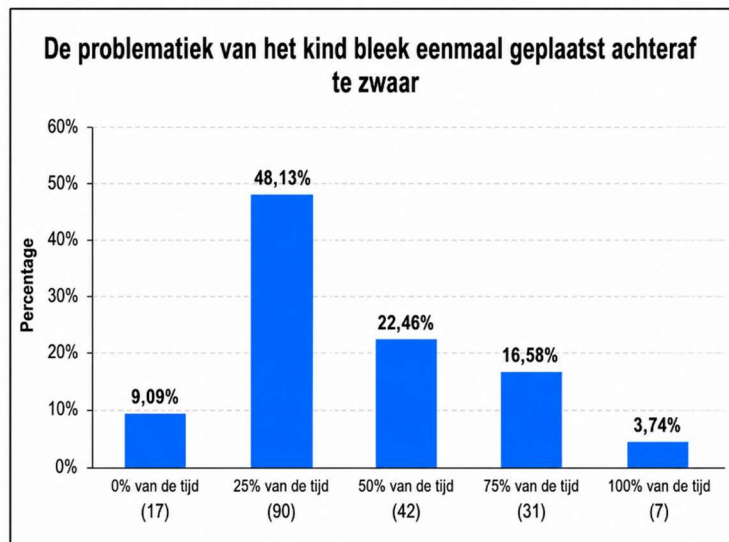
Eigen kinderen hebben recht op veiligheid, ruimte, aandacht en een eigen ontwikkeling. Hun proces staat los van dat van de gezinshuiskinderen. Voor hen moet duidelijk zijn dat zij niet verantwoordelijk zijn voor het gedrag, het herstelproces of de ontwikkeling van de geplaatste kinderen.

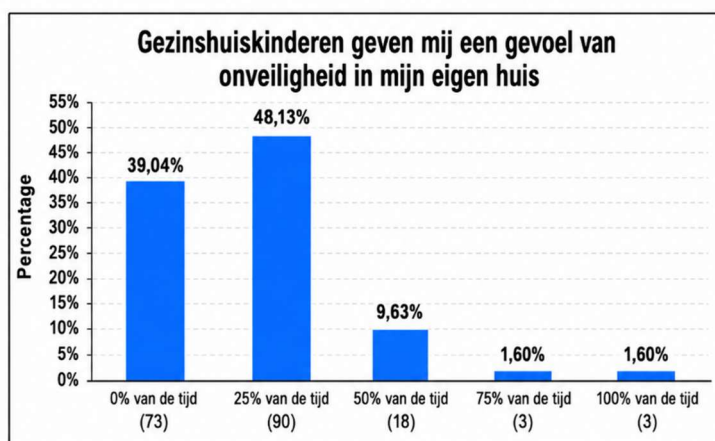
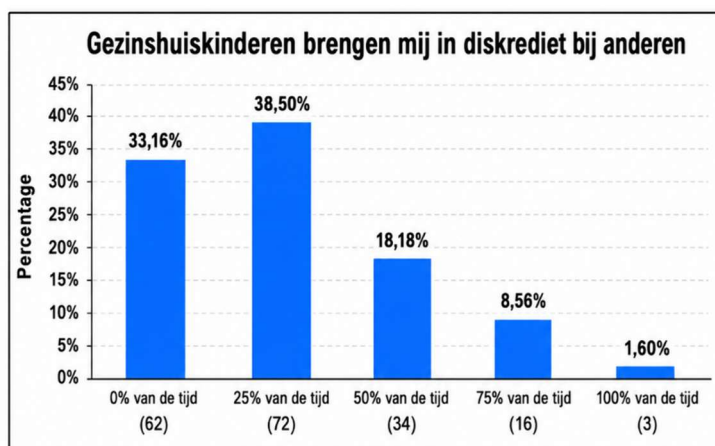
4.1 Uitkomsten gezinshuiskinderen

Bij gezinshuiskinderen is vaak sprake van complexe problematiek. De zwaarte hiervan is niet altijd duidelijk bij aanvang van de plaatsing. Achteraf kan blijken dat de problematiek te zwaar is. De meeste deelnemende gezinshuisouders herkennen dit in verschillende mate. Minder dan 10% herkent dit niet.

Vanwege hun problematiek kan het voorkomen, dat gezinshuiskinderen niet de waarheid vertellen. Ze kunnen zich hierdoor onterecht negatief uitlaten over de gezinshuisouders of hen zelfs vals beschuldigen. Gezinshuisouders kunnen hierdoor in diskrediet gebracht worden. Zeker wanneer de andere partij niet bekend is met deze dynamiek. Twee derde van de deelnemende gezinshuisouders heeft hier soms tot vaak mee te maken. Waarbij zelfs door een paar aangegeven wordt, dat dit altijd gebeurt.

Aangezien werk en privé zo nauw met elkaar zijn verweven, stelden we de vraag of de gezinshuisouders zich weleens onveilig voelen in hun eigen huis door de aanwezigheid van gezinshuiskinderen. Ruim een derde gaf aan, dat dit niet het geval is. Bijna de helft gaf aan, dat dit soms het geval is. Er was een klein percentage wat aangaf dit vaak tot altijd te ervaren.

4.2 Opmerkingen gezinshuiskinderen

Als gezinshuisouder neem je kinderen met forse problematiek in huis. Als gezinshuis professional heb je de kennis en kunde om een jeugdige met forse problematiek op te voeden. Omdat de jeugdige in het eigen gezin wordt opgenomen, is het van belang zorgvuldig te matchen en duidelijk te hebben wat wel en wat niet passend is in jouw gezin.

Om daarin een goede afweging te kunnen maken, is het belangrijk, dat de verwijzer dossiers over de jeugdige inzichtelijk maakt voor de gezinshuisouders. Uit verschillende opmerkingen blijkt, dat verwijzers niet altijd transparant zijn over de problematiek van een jeugdige. Als een jeugdige eenmaal in het gezin is opgenomen blijkt sommige problematiek te zijn verzwegen. Dit zorgt voor extra belasting voor de gezinshuisouder.

Naast opmerkingen, die aangeven dat dossiers niet altijd transparant worden getoond, zijn er ook gezinshuisouders die manieren benoemen om hier mee om te gaan. Zo geven ze aan concrete plaatsingsvoorwaarden en/ of een terugdraai clause te hebben opgesteld. In deze plaatsingsvoorwaarden staat welke problematiek wel en niet passend is in het gezinssysteem van dat gezinshuis. In de terugdraaiclausule is opgenomen dat de plaatsing zal moeten worden beëindigd als blijkt dat er bepaalde informatie is achtergehouden.

Een kind dat in een gezinshuis komt wonen is niet automatisch loyaal aan gezinshuisouders (zoals dat bij biologische ouders wel het geval is). Dit in combinatie met veel voorkomende problemen in de hechting en opgelopen trauma, kan zorgen voor onveilige situaties voor de gezinshuisouder. Het gebeurt regelmatig dat er door kinderen onwaarheden en beschuldigingen worden verspreid.

De context hier om heen en de achtergrond van het kind worden hier door de buitenwereld (alles buiten het gezinshuis) niet altijd begrepen. Dit kan grote gevolgen hebben voor een gezinshuisouder en een onveilige situatie creëren. Gezinshuisouders geven aan dat sommige kinderen zich als een kameleon kunnen gedragen en zich per plaats en situatie anders voor kunnen doen. Daarnaast heeft het kind vaak verschillende netwerken om zich heen zoals; school, vereniging, opvang, zorgverleners, biologische familie etc. In de praktijk zien gezinshuisouders dat als kinderen hun zin in het ene netwerk niet krijgen, ze het bij het andere netwerk proberen. Dit kan zorgen voor spanningen tussen de netwerken. Er wordt aangegeven, dat dit erg casus afhankelijk is en niet standaard het geval.

4.3 Conclusie Gezinshuiskinderen

Gezinshuisouders nemen kinderen met vaak complexe en soms onvoldoende zichtbare problematiek op in hun eigen gezin. Wanneer de ernst van die problematiek vooraf niet volledig wordt gedeeld, kan dit nadelige gevolgen hebben voor gezinshuisouders, hun kerngezin en het geplaatste kind. Een deel van de gezinshuisouders herkent dat problematiek achteraf zwaarder blijkt dan vooraf bekend was. Verwijzers zouden dossiers volledig, transparant en tijdig moeten delen. Gezinshuisouders moeten vooraf kunnen beoordelen of de problematiek passend is binnen hun gezinssysteem.

Er zijn gezinshuisouders die te maken krijgen met onwaarheden, negatieve uitlatingen of beschuldigingen door gezinshuiskinderen. Wanneer professionals en andere betrokken netwerken deze dynamiek onvoldoende begrijpen, kan dit gezinshuisouders in diskrediet brengen. Er zijn geen richtlijnen of protocollen, die gezinshuisouders in dergelijke situaties beschermen of borgen dat er wederhoor wordt toegepast.

5.1 Samenwerking uitkomsten

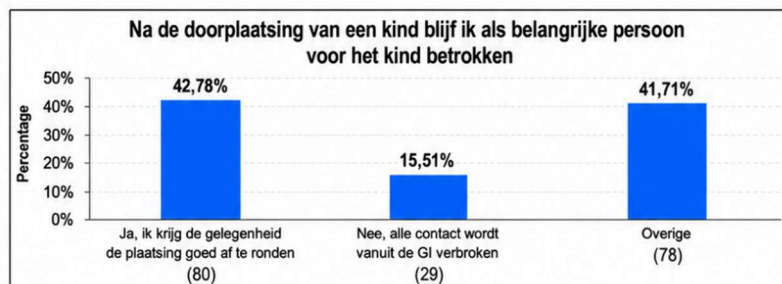
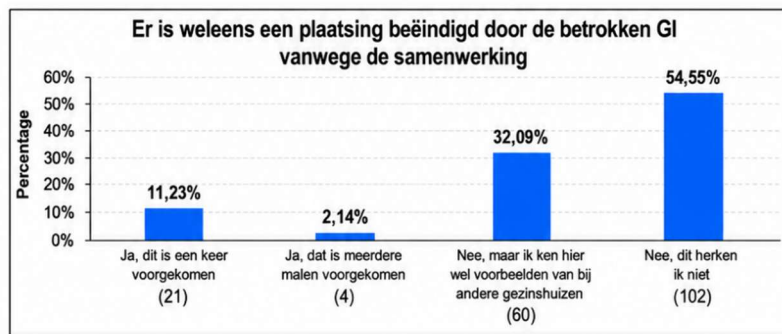
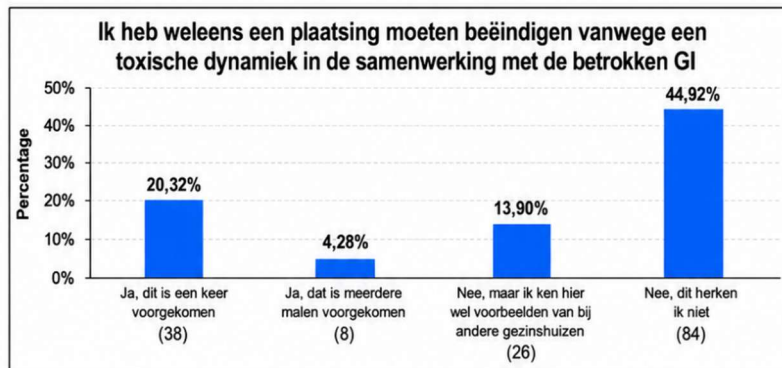
Gezinshuizen werken samen met verschillende ketenpartners. Een belangrijke partner daarin is de betrokken gecertificeerde instelling (GI). Binnen deze samenwerking heeft de jeugdbeschermer of GI formeel een sterke positie ten opzichte van de gezinshuisouder. Uit de signalen die Platform Gezinshuizen ontvangt, blijkt dat deze samenwerking niet altijd als constructief wordt ervaren. In meerdere gevallen wordt de dynamiek door gezinshuisouders omschreven als onveilig, destructief of schadelijk voor de samenwerking.

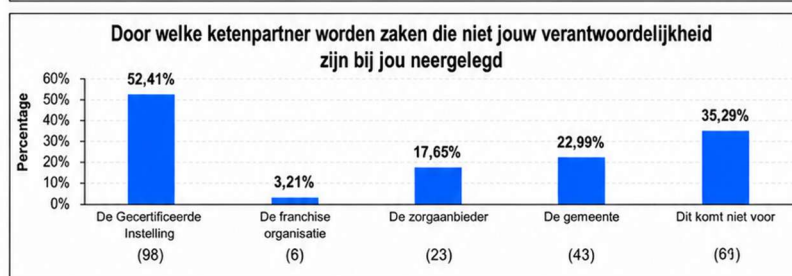
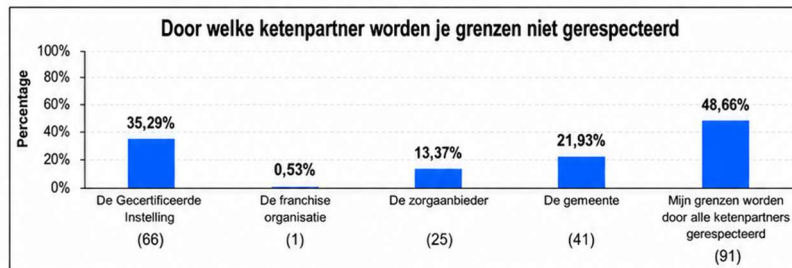
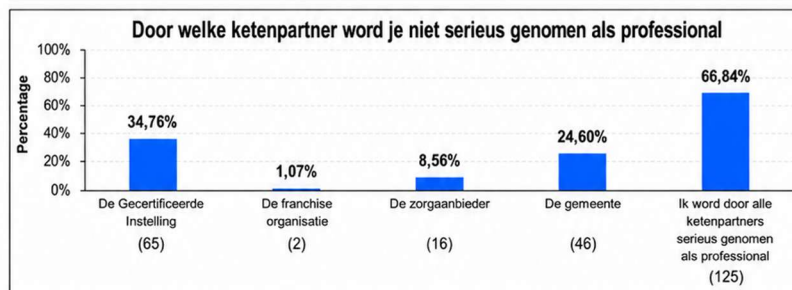
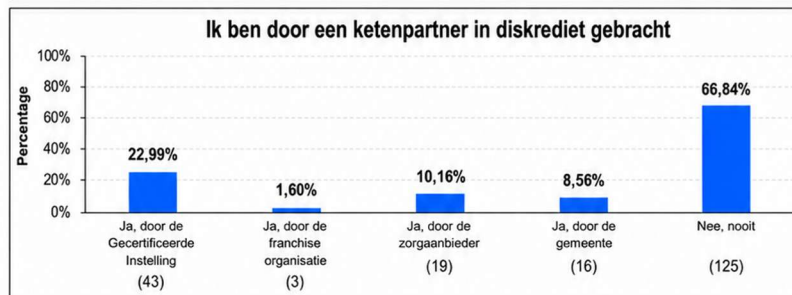
112 van de 187 deelnemende gezinshuisouders heeft hier een of meerdere keren mee te maken gehad. Minder dan een kwart herkent dit niet. Het komt voor, dat de dynamiek in de samenwerking voor het gezinshuis reden is om een plaatsing te beëindigen of dat de GI een plaatsing beëindigt vanwege de samenwerking. Het is belangrijk om een plaatsing goed af te ronden en al dan niet als belangrijk persoon voor het kind betrokken te blijven. Hiervoor is een goede samenwerking nodig. Minder dan de helft van de deelnemende gezinshuizen geeft aan de gelegenheid te krijgen om de plaatsing goed af te ronden. Ruim 15% geeft aan, dat alle contact vanuit de GI wordt verbroken. De meningen of het wenselijk is om al dan niet betrokken te blijven lopen sterk uiteen. Aan de ene kant vindt men het niet meer haalbaar of passend en aan de andere kant geeft men aan dat de liefde van de gezinshuisouders onvoorwaardelijk is en dus niet afhankelijk van het beëindigen van een plaatsing. Daartussen geven veel gezinshuisouders aan dit af te laten hangen van de behoefte van het kind/de jeugdige.

Binnen de sector jeugdhulp wordt regelmatig kritisch gesproken over transparantie, ethisch handelen en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen handelen. Om die reden heeft Platform Gezinshuizen onderzocht bij welke ketenpartners gezinshuisouders een gebrek aan professionele integriteit ervaren. De GI komt hierbij het minst positief naar voren, gevolgd door de gemeente. Franchiseorganisaties worden relatief het meest positief beoordeeld (daarbij moet worden opgemerkt dat vrijwel ieder gezinshuis te maken heeft met een GI, terwijl slechts een deel van de gezinshuizen is aangesloten bij een franchiseorganisatie). Minder dan de helft van de respondenten geeft aan geen gebrek aan professionele integriteit bij ketenpartners te ervaren.

Een derde van de ondervraagden geeft aan weleens door een ketenpartner in diskrediet te zijn gebracht. In de meeste gevallen ging het daarbij om een GI. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan door een ketenpartner niet serieus te worden genomen als professional. Ook hier worden vooral gecertificeerde instellingen en gemeenten genoemd.

Een vergelijkbaar beeld ontstaat bij vragen over het respecteren van professionele grenzen. Minder dan de helft van de respondenten geeft aan dat zijn of haar grenzen door alle ketenpartners worden gerespecteerd. Wanneer grenzen niet worden gerespecteerd, betreft dit vooral de GI, gevolgd door de gemeente. Ook bij de vraag welke ketenpartner verantwoordelijkheden bij het gezinshuis neerlegt die daar niet thuishoren, komt hetzelfde beeld naar voren. Het percentage respondenten dat aangeeft hier nooit mee te maken te hebben, ligt daarbij nog lager: 35%.

5.2 Opmerkingen samenwerking

Uit de responsen komt naar voren dat de (professionele) positie van een gezinshuisouder niet altijd duidelijk is voor ketenpartners. Ketenpartners zijn niet altijd op de hoogte over het feit dat een SKJ geregistreerd gezinshuisouder een jeugdprofessional is en de gezinshuisouder professionele hulp biedt in het eigen gezinssysteem.

Een punt wat vaak naar voren komt is het niet respecteren van de door het gezinshuis aangegeven grenzen. Bijvoorbeeld het opdringen van plaatsingen vanuit organisaties, die volgens de gezinshuisouder niet passend zijn in dat gezin. Of verantwoordelijkheden neerleggen bij de gezinshuisouder die niet hun verantwoordelijkheid zijn. Bijvoorbeeld vervoer verzorgen naar omgangsmomenten of omgangsmomenten begeleiden.

Kinderen die geplaatst worden in een gezinshuis, worden opgenomen in het gezinssysteem. De gezinshuisouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van deze kinderen. Daar bij komt vanuit de gezinshuisouder een groot verantwoordelijkheidsgevoel kijken. Uit de responsen komt naar voren dat hier vanuit de GI misbruik van word gemaakt. Wanneer verantwoordelijkheden bij gezinshuisouders neergelegd worden die daar niet horen, kan dat er voor zorgen dat de draagkracht en de draag last van de gezinshuisouder uit balans raakt. Er zijn gezinshuisouders die aangeven bewust verantwoordelijkheden in de samenwerking op zich te nemen, die niet hun verantwoordelijkheid zijn. Dit doen ze om op deze manier zelf meer regie over de samenwerking te ervaren. Daarnaast wordt aangegeven dat het stellen en bewaken van harde grenzen nodig is. Tenslotte komt uit de opmerkingen meerdere keren naar voren dat gezinshuisouders slechte ervaringen hebben met een individuele persoon bij een grote organisatie en niet altijd met de hele organisatie.

5.3 Conclusie samenwerking

De resultaten laten zien dat een aanzienlijk deel van de gezinshuisouders kwetsbaar is in de samenwerking met ketenpartners, en met name in de samenwerking met de gecertificeerde instellingen (GI's). De combinatie van een afhankelijkheidsrelatie en een ongelijke machtspositie zorgt er regelmatig voor dat de samenwerking niet als gelijkwaardig wordt ervaren. Voor een grote groep gezinshuisouders leidt dit tot spanningen, conflicten en in sommige gevallen zelfs tot het beëindigen van plaatsingen.

De GI komt in vrijwel alle onderzochte thema's naar voren als de ketenpartner waarbij gezinshuisouders het vaakst problemen ervaren. Het gaat daarbij onder andere om een gebrek aan professionele integriteit, onvoldoende erkenning van de gezinshuisouder als professional, het niet respecteren van grenzen, het neerleggen van verantwoordelijkheden die niet bij het gezinshuis horen en het in diskrediet brengen van gezinshuisouders. Ook gemeenten worden op meerdere onderdelen relatief vaak genoemd.

Daarnaast blijkt dat gezinshuizen niet altijd de ruimte krijgen om plaatsingen zorgvuldig af te ronden. Minder dan de helft van de gezinshuizen ervaart voldoende ruimte om bij een doorplaatsing het contact goed af te sluiten of betrokken te blijven wanneer dit in het belang van het kind is. Dit is in tegenspraak met het belang van continuïteit en stabiele relaties voor gezinshuiskinderen.

In het artikel: 'Recht doen aan gezinshuiskinderen' (Gommans, Höfte, & de Boer). wordt beschreven² dat gezinshuizen juridisch vooral worden benaderd als professionele jeugdhulpaanbieders, terwijl gezinshuiskinderen in de praktijk vaak een intensieve persoonlijke en familiale band met gezinshuisouders opbouwen. Wanneer de samenwerking met een GI ernstig onder druk komt te staan, kan dit gevolgen hebben voor het voortbestaan, de afronding en de nazorg van een plaatsing. Als een kind gedurende langere tijd in een gezinshuis heeft gewoond en daar family life heeft opgebouwd, zou beëindiging of abrupte verbreking van contact niet uitsluitend afhankelijk mogen zijn van de dynamiek tussen ketenpartners.

De antwoorden maken duidelijk dat de professionele positie van gezinshuisouders onvoldoende helder is voor een deel van de ketenpartners. Daardoor worden grenzen niet altijd gerespecteerd en worden taken of verantwoordelijkheden bij gezinshuisouders neergelegd die daar niet horen. Dit vergroot de druk op gezinshuisouders en kan bijdragen aan een verstoring van de balans tussen draagkracht en draaglast.

Vijf jaar geleden werd in 'Manifest gezinshuizen'.³ aandacht gevraagd voor de positie van de gezinshuisouder:

"In dit manifest vragen we expliciet aandacht voor gezinshuizen, specifiek voor de positie van gezinshuisouders in het huidige jeugdhulplandschap en voor de positie van kinderen die in gezinshuizen wonen. Het manifest geeft een beeld van de huidige stand van zaken, zoals we die in het NWO/Sia Raak onderzoek 'Hoop een huis geven' in beeld hebben gebracht. Daarnaast hebben we informatie verzameld op basis van 17 verhalen van gezinshuisouders die ons, los van het onderzoek, benaderden om hun verhaal te delen. De stand van zaken geeft enerzijds aan hoe belangrijk het werk in gezinshuizen is, maar er is ook reden tot ernstige zorg over de positie van gezinshuisouders en kinderen die in gezinshuizen wonen. Aandacht is dringend nodig voor de rol en positie van gezinshuisouders als mens met family life, die als professional met verstand van zaken kinderen in de eigen privésituatie opvangt en begeleidt. In de jeugdwet uit 2015 zijn gezinshuizen 'vergeten' en het gebrek aan een positie maakt ze momenteel een speelbal van belangen, zo blijkt uit het onderzoek."

Citaat: Van der Helm, P., Besten, G., Graas, D., & Noordegraaf, M. (2021). Manifest Gezinshuizen, pagina 1³

Vijf jaar later, blijken de in Manifest Gezinshuizen geuite zorgen nog steeds actueel. Gezinshuisouders zijn jeugdprofessionals, maar worden in de praktijk niet altijd als volwaardige professionals erkend. In de samenwerking met GI's ervaren zij regelmatig machtsongelijkheid, druk, besluiten zonder goede consultatie en onvoldoende ruimte voor hun kennis en ervaring. Dat beeld wordt bevestigd door de enquête: 112 van de 187 gezinshuisouders heeft te maken gehad met een onveilige of niet-constructieve samenwerking met een GI, tegenover 44 die dit niet herkennen. Daarbij zijn rollen en verantwoordelijkheden vaak onduidelijk, waarbij GI's en gemeenten taken of lasten bij gezinshuisouders neerleggen die daar niet thuishoren. Waar onvoldoende rekening mee wordt gehouden, is dat een gezinshuis geen neutrale zorgplek is, maar de persoonlijke leefomgeving van gezinshuisouders en hun eigen kinderen. Besluiten over plaatsing, overplaatsing of beëindiging raken daardoor direct aan het gezinssysteem en aan hechtingsrelaties. Onzorgvuldige besluitvorming kan daardoor schadelijk zijn voor kinderen en zelfs leiden tot her traumatisering.

De enquête bevestigt met actuele cijfers wat in Manifest Gezinshuizen vijf jaar geleden al werd benoemd: gezinshuisouders bieden professionele zorg in hun eigen gezin, maar hun positie tegenover GI's en andere ketenpartners is te zwak, waardoor samenwerking, rechtspositie, grenzen en continuïteit voor kinderen onder druk komen te staan. De conclusie en aanbeveling vanuit het onderzoek 'Hoop een Huis geven' blijkt nog steeds actueel:

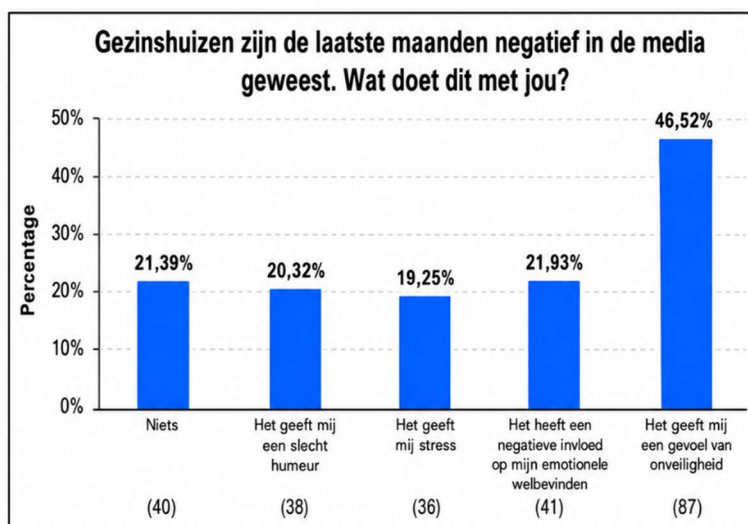
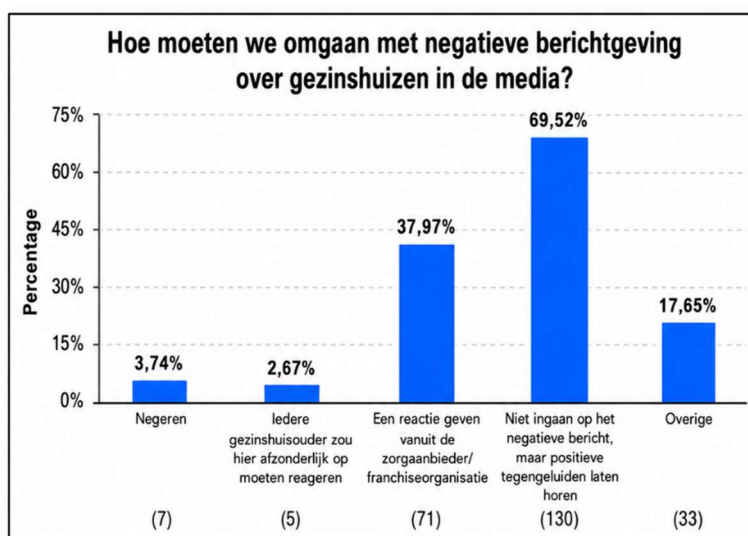
“De positie van gezinshuisouders is op dit moment echter te kwetsbaar en de verhalen van 19 gezinshuisouders over conflicten met jeugdbescherming en zorgorganisaties zijn reden tot zorg. Gezinshuisouders worden in een aantal gevallen onvoldoende als gesprekspartner en belanghebbende meegenomen als het gaat om belangrijke beslissingen die kinderen aangaan en die genomen zouden moeten worden in het belang van het kind. Dit leidt soms tot diep ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van gezinshuisouders en -kinderen met (her)traumatisering tot gevolg. De positie van de gezinshuisouders is bijzonder kwetsbaar en de gang van zaken leidt tot onnodige ernstige schade voor de betrokken kinderen, gezinshuisouders en ook eigen kinderen van gezinshuisouders. Deze gang van zaken staat de ontwikkeling van de transformatie van de jeugdzorg naar ‘zo thuis mogelijk opgroeien’ in de weg en leidt nu en in de toekomst tot ernstige problemen. Gezinshuizen hebben geen officiële plek in de jeugdbeschermingsketen en ze worden niet gewaardeerd en beoordeeld als professionele organisaties. Zeker niet door de voogdijinstellingen. Het is dringend nodig dat hier politiek en bestuurlijk aandacht voor komt. Een belangrijke aanbeveling zou zijn om een commissie samen te stellen van deskundigen met verstand van zaken die in ingewikkelde situaties en conflicten tussen de jeugdbescherming en/of zorgorganisaties en gezinshuisouders (of ouders) de situatie kunnen analyseren en op basis daarvan een uitspraak te doen over wat het beste is voor het kind waar het om gaat.”

Citaat: Van der Helm, P., Besten, G., Graas, D., & Noordegraaf, M. (2021). Manifest Gezinshuizen, pagina 6³

6.1 Uitkomsten publieke opinie

Gezinshuisouders krijgen te maken met negatieve berichten over gezinshuizen in de media. Hoewel een klein deel aangeeft, dat hen dit niets doet, heeft dit op het grootste gedeelte wel impact. Naast het veroorzaken van stress, een slecht humeur of een negatieve invloed op het emotionele welbevinden, geeft de grootste groep aan dat het hen een gevoel van onveiligheid geeft.

Op de vraag hoe met deze negatieve berichtgeving zou moeten worden omgegaan geeft bijna 70% aan, dat we positieve tegengeluiden moeten laten horen, in plaats van ingaan op het negatieve bericht. Daarnaast ziet ruim een derde hier ook een verantwoordelijkheid weggelegd voor de franchiseorganisatie/zorgaanbieder en zou graag een reactie vanuit hen zien.

6.2 Opmerkingen publieke opinie

In de media zijn gezinshuizen de laatste tijd meerdere malen slecht in beeld gekomen. Dat fouten onderzocht moeten worden, zodat deze in de toekomst voorkomen kunnen worden, wordt erkend. Echter blijkt de schuld niet altijd terecht bij de gezinshuisouder te worden gelegd en wanneer dit voorkomt, wordt dit niet gerectificeerd.

In de opmerkingen laten gezinshuisouders weten het gevoel te hebben dat media vaak gefocust is op ophef en dat deze ophef rondom gezinshuizen niet in verhouding staat met de positieve impact die gezinshuizen hebben.

Verder laten gezinshuisouders weten dat er een behoefte is om de positieve kanten van een gezinshuis beter te belichten in de media. Net als in de samenwerking met ketenpartners is het voor de rest van de buitenwereld vaak niet duidelijk wat een gezinshuis inhoudt. Ook komt er meerdere keren naar voren dat er behoefte is aan een sterkere rechtspositie voor gezinshuisouders.

6.3 Conclusie publieke opinie

In zijn Kamerbrief van 14 mei 2019⁴ presenteerde toenmalig minister Hugo de Jonge zijn visie op de ontwikkeling van gezinshuizen binnen de jeugdzorg. In deze brief wordt duidelijk dat het Rijk gezinshuizen beschouwt als een belangrijke vorm van jeugdhulp die aansluit bij de ambitie om kinderen zoveel mogelijk "zo thuis mogelijk" te laten opgroeien. Gezinshuizen worden daarbij gepositioneerd als een waardevol alternatief voor residentiële zorg, met een positief leefklimaat en een grote meerwaarde voor kinderen met complexe en kwetsbare achtergronden.

Verschillende onderzoeken en publicaties hebben dit beeld bevestigd. Zo concluderen Riemersma, Harder, Kalverboer, Post en Zijlstra (2025)⁵ in het onderzoek "...het is hier net zo'n gezellige sfeer als ik thuis vaak had" dat jeugdigen hun verblijf in een gezinshuis overwegend als een thuis ervaren. Zij voelen zich gezien en gehoord door de gezinshuisouders en geven aan zichzelf te kunnen zijn binnen het gezinshuis.

Tegenover deze positieve onderzoeksresultaten staat echter een publieke beeldvorming die de afgelopen jaren regelmatig is gedomineerd door incidenten en negatieve berichtgeving. Uit dit onderzoek blijkt dat deze berichtgeving een grote impact heeft op gezinshuisouders. Bijna de helft van de respondenten geeft aan dat negatieve media-aandacht leidt tot gevoelens van onveiligheid. Daarnaast ervaart een aanzienlijk deel stress, een negatieve invloed op het emotioneel welzijn of een verslechtering van het humeur. Negatieve publiciteit raakt niet alleen het imago van gezinshuizen, maar ook de gezinshuisouders en hun gezinsleden.

Het contrast tussen de wetenschappelijke kennis en de publieke beeldvorming is opvallend. Waar onderzoek al jarenlang laat zien dat gezinshuizen een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling, stabilisatie en het welzijn van kinderen, ervaren gezinshuisouders dat incidenten disproportioneel veel aandacht krijgen en dat positieve resultaten nauwelijks zichtbaar zijn in het publieke debat.

De resultaten laten zien dat gezinshuisouders niet pleiten voor het bagatelliseren van fouten of incidenten. Integendeel, transparantie, verantwoording en zorgvuldig onderzoek worden breed onderschreven. Wel bestaat er een duidelijke behoefte aan een evenwichtiger beeld van gezinshuizen. Bijna 70% van de respondenten geeft aan dat negatieve berichtgeving het beste kan worden beantwoord door positieve ervaringen, resultaten en praktijkverhalen zichtbaarder te maken. Daarnaast verwacht een aanzienlijke groep dat zorgaanbieders en franchiseorganisaties hierin een actievere rol nemen.

Eindconclusie

De kwetsbare positie van gezinshuisouders is een structureel probleem binnen de jeugdhulpketen. Gezinshuisouders bieden professionele zorg in hun eigen gezin, maar worden in de praktijk niet altijd als volwaardige professionals erkend en beschermd. Zij dragen hoge emotionele, financiële en organisatorische risico's, terwijl hun rechtspositie, inspraak, bescherming en randvoorwaarden onvoldoende zijn geborgd.

De combinatie van beperkte respijtzorg, financiële onzekerheid, druk op het kerngezin, onvoldoende transparantie rond plaatsingen en ongelijkwaardige samenwerking met ketenpartners maakt de positie van gezinshuisouders kwetsbaar. Vooral de samenwerking met GI's vraagt urgente aandacht. Dat 112 van de 187 respondenten een onveilige of niet-constructieve samenwerking met een GI heeft ervaren, wijst op een patroon dat niet kan worden afgedaan als incident.

Tegelijkertijd laten onderzoeken al jaren zien dat gezinshuizen kinderen met complexe problematiek stabiliteit, veiligheid, verbondenheid en ontwikkelruimte kunnen bieden. Die waardevolle zorgvorm kan alleen blijven bestaan wanneer de mensen die haar dragen stevig worden gepositioneerd.

De opdracht is helder: versterk de positie van gezinshuisouders structureel. Zorg voor erkenning, bescherming, heldere rollen, passende financiering, transparante informatievoorziening, respijtzorg, wederhoor en onafhankelijke toetsing bij conflicten. In het belang van de gezinshuisouders, in het belang van hun eigen kinderen en in het belang van de gezinshuiskinderen die afhankelijk zijn van continuïteit, veiligheid en zorgvuldig handelen.

Bronnotities

1. Kernteam Kwaliteitscriteria Gezinshuizen, 2019. Zie bronnenlijst.
2. Gommans, Höfte, & de Boer, 2022. Zie bronnenlijst.
3. Van der Helm, Besten, Graas, & Noordegraaf, 2021. Zie bronnenlijst.
4. Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2019. Zie bronnenlijst.
5. Riemersma, Harder, Kalverboer, Post, & Zijlstra, 2025. Zie bronnenlijst.

Bronnenlijst

Gommans, M., Höfte, S. J. C., & de Boer, R. (2022). Recht doen aan gezinshuiskinderen. Tijdschrift voor Jeugdrecht, 2022(1), 20-26. https://www.boomportaal.nl/tijdschrift/TvJr/TvJr_2590-3500_2022_004_001_011

Kernteam Kwaliteitscriteria Gezinshuizen. (2019). Kwaliteitscriteria Gezinshuizen. Hogeschool Leiden & Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2019/06/Kwaliteitscriteria-gezinshuizen.pdf>

Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2019, 14 mei). Aanpak gezinshuizen (Kamerstuk 31 839, nr. 653). Tweede Kamer der Staten-Generaal. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31839-653.html>

Riemersma, Y., Harder, A., Kalverboer, M., Post, W., & Zijlstra, E. (2025). "... het is hier net zo'n gezellige sfeer als ik thuis vaak had": Een verkennend onderzoek naar het leefklimaat in alternatieve en traditionele vormen van residentiële jeugdhulp. Jeugd in Ontwikkeling, 2025. <https://doi.org/10.54447/JiO.19223>

Van der Helm, P., Besten, G., Graas, D., & Noordegraaf, M. (2021). Manifest Gezinshuizen [position paper]. Hogeschool Leiden. <https://www.hsleiden.nl/binaries/content/assets/hsl/lectoraten/residentiele-jeugdzorg/nieuws/manifestgezinshuizen.pdf>